

TEZĂUR LITURGIC
30 NOIEMBRIE

**VIATA
SF. MARI
MUCENITE
ECATERINA**

ROMAN, 1993

25 NOIEMBRIE

VIATA SF.MARI MUCENITE ECATERINA

Pe vremea păgânului împărat Maximin se afla în cetatea Alexandriei o fecioară cu numele Ecaterina, fiica lui Consta, care fusese mai înainte împărat. Ea, fiind de optsprezece ani, era foarte frumoasă, de statură înaltă și foarte înțeleaptă. Căci învățase tot meșteșugul cărții elinești și se deprinsese cu înțelepciunea tuturor făcătorilor de cărți, celor de demult, a lui Homer, a lui Virgiliu, Aristotel, Platon și ale celorlalți. Dar nu numai ale filosofilor, ci și cărțile doctorilor le-a deprins bine, ale lui Asclapie, ale lui Hipocrat, Galin și, în scurt, tot meșteșugul ritoricesc și silogistic a învățat, încât toți se mirau de înțelepciunea ei. De aceea mulți din domnii cei bogați căutau să o ia de soție de la maicasa, care era creștină în ascuns de teama prigoanei celei mari, care o ridicase în acea vreme asupra creștinilor păgânul Maximin.

Deci, rudeniile și maică să adesea o sfătuiau să se mărite, ca să nu se înstrăineze împărăția tatălui său vreunui alt străin și astfel să se lipsească de dânsa. Iar fecioara Ecaterina, ca o înțeleaptă ce era, foarte mult iubea fecioria și nicidecum nu voia

să se mărite. Dar, văzând că o supără mult, a zis către dâșii: „De voiți să mă mărit, apoi aflați-mi un tânăr care să fie asemenea mie, cu patru daruri, cum sunt eu, precum singuri mărturisiți că întrec pe toate celelalte fecioare și atunci îl voi lua de bărbat; pentru că mai nevrednic și mai prost decât mine nu voiesc a lua. Cercetați dar pretutindeni și de se va afla vreunul asemenea mie, bun cu neamul, cu bogăția, cu frumusețea și cu înțelepciunea, atunci mă mărit. Iar dacă îi va lipsi vreunul din aceste daruri, apoi nu-i vrednic de mine”.

Ei, văzând că nu este cu putință a se afla vreun tânăr așa, îi spuneau că feciorii de împărați și alții de domni mari pot să fie de bun neam și mai bogați decât dânsa, dar în frumusețe și în înțelepciune nu se va asemana nimeni cu dânsa. Iar Ecaterina zicea: „Eu bărbat necărturar nu voiesc a avea!”

Maică-sa cunoscând un părinte duhovnicesc, om sfânt și plăcut lui Dumnezeu, care viețuia într-un loc ascuns afară de cetate, a luat pe Ecaterina și a mers cu dânsa la acel bărbat ce petrecea cu plăcere de Dumnezeu, ca să primească un sfat bun de la dânsul. Iar el, văzând pe fecioara cu chip frumos și cu bună rânduială și auzind măsuratele ei cuvinte cele cu bună înțelegere, și-a pus în minte

s-o vâneze pentru slujba lui Hristos, Împăratul ceresc.

Astfel, a zis către dânsa: „Eu știu un tânăr minunat, care fără asemănare te întrece pe tine în toate darurile care ai zis că le ai; pentru că frumusețea Lui întrece strălucirea soarelui, iar înțelepciunea Lui îndreptează toate făpturile și pe cele simțite și pe cele gândite. Apoi vistieria bogăției Lui se împarte în toată lumea și niciodată nu se împuținează, ci cu cât este împărțită, tot mai mult se înmulțește; iar neamul Lui cel bun este negrăit, neajuns și neștiut”.

Acestea auzindu-le fericită Ecaterina, socotea că spune de vreun domn pământesc și s-a tulburat cu inima și s-a schimbat la față și a întrebat pe bătrânul dacă sunt adevărate cele grăite. Iar el o încredința că sunt adevărate și încă mai multe daruri are tânărul acela pe care nu-i este cu putință a le spune. Atunci a întrebat fecioara: „Al cui fecior este Acela pe care tu Îl lauzi atâta?”. Iar el a răspuns: „Acest tânăr nu are tată pe pământ, ci S-a născut negrăit mai presus de fire dintr-o fecioară de bun neam, preacurată și preasfânta, care, pentru curătenia și sfințenia ei, s-a învrednicit a naște un fiu ca acesta. Ea este înălțată mai presus de ceruri și ei i se închină toți îngerii, ca unei împărătese a toată făptura”.

Ecaterina a zis către dânsul: „Oare este cu putință ca să-L văd pe tânărul Acela, de care vorbești niște lucruri atât de minunate?” Iar bătrânul a zis către dânsa: „Dacă vei face precum te voi învăța eu, apoi te vei învrednici a vedea preastrălucita Lui față”. Iar ea a zis către dânsul: „Te văd pe tine om priceput, bătrân cinstit și cred că nu minți. Deci gata sunt a face toate cele ce-mi vei porunci, numai să văd pe Cel lăudat de tine”.

Atunci bătrânul i-a dat icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care avea pe dumnezeiescul Prunc în brațe și a zis către dânsa: „Aceasta este închipuirea Fecioarei și a Maicii tânărului Aceluia, de Care ți-am spus niște asemenea minunate vrednicii. Deci, ia-o în casa ta, și închizând ușile camării tale, fă rugăciune către dânsa cu bună cucernicie, toată noaptea; iar numele ei este Maria. Apoi roag-o pe dânsa, ca să-ți arate pe Fiul său; și am nădejde că de o vei ruga cu credință, te va asculta pe tine și te va învrednici a vedea pe Acela de Care dorește sufletul tău”.

Atunci, luând fecioara sfântă icoană s-a dus la casa sa. Și după ce a înnoptat s-a închis singură în camera sa și s-a rugat precum o învățase bătrânul. Deci rugându-se, a adormit de osteneală și a văzut în vedenie pe Împărăteasa îngerilor, precum era închipuită pe icoană, cu Preasfântul Prunc în

brațe, care dădea raze mai strălucite decât soarele. Dar își întorcea fața către Maică Să, încât nu putea Ecaterina să-L vadă în față; deci a mers în acea parte, iar Hristos și-a întors fața Sa și de acolo.

Aceasta făcându-se de trei ori, a auzit pe Preasfânta Fecioară zicând către Fiul său: „Vezi, Fiule, pe roaba Ta Ecaterina, cât este de frumoasă și cu chip cuvios”. Iar El a răspuns: „Foarte întunecată este și grozavă, încât nu pot privi la dânsa!” Apoi iarăși a zis Preasfânta Născătoare de Dumnezeu: „Dar oare nu este mult mai înțeleaptă decât toți ritorii, mai bogată și mai de bun neam decât fecioarele tuturor cetățenilor?” Iar Hristos a răspuns: „Adevăr zic ție, Maica Mea, că fecioara aceasta este fără de minte, săracă și de neam prost; căci se află în păgânătate și de aceea nu voi căuta spre dânsa, nici nu voiesc ca să Mă vadă la față”.

Iar Preabinecuvântata Maică a zis către Dânsul: „Rogu-te, Fiul meu preadulce, nu trece cu vederea zidirea Ta, ci o învață pe ea și-i spune ce să facă, ca să se îndulcească de slava Ta și să vadă prealuminata și preadorita Ta față pe care doresc îngerii să o vadă”. Iar Hristos a răspuns: „Să meargă la bătrânul care i-a dat ei icoana și precum o va învăța acela, așa să facă; și atunci Mă va vedea și va afla de la Mine dar”.

Acestea văzând și auzind Ecaterina, s-a deșteptat și se miră de acea vedenie. Făcându-se ziuă, a mers cu câteva roabe ale sale la chilia sfântului bătrân și, căzând cu lacrimi la picioarele lui, i-a spus vedenia și-l rugă să o povățuiască pe dânsa ce trebuie să facă pentru ca să se îndulcească de dragostea Celui dorit. Iar cuviosul i-a spus ei cu de-amănuntul toate tainele adevăratei credințe creștinești, începând de la facerea lumii, de la crearea lui Adam, până la venirea cea mai de pe urmă a Stăpânului Hristos; despre slava cea negrăită a raiului și despre munca cea cu durere și fără de sfârșit a iadului. Iar ea, ca ceea ce era foarte învățată și înțeleaptă, degrabă le-a priceput toate și a crezut din toată inima în Hristos; apoi a primit de la dânsul Sfântul Botez. Deci i-a poruncit ei bătrânul să se roage iarăși cu multă râvnă către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, ca să i se arate ei ca și mai înainte.

Dezbrăcându-se Ecaterina de omul cel vechi și îmbrăcându-se în haina înnoirii Duhului, s-a dus la casa sa și toată noaptea s-a rugat cu lacrimi până când a adormit. Și atunci, iarăși a văzut pe Împărăteasa cerului cu dumnezeiescul Prunc în brațe, Care căuta asupra Ecaterinei cu multă milostivire și blândețe. Și a întrebat Maica lui Dumnezeu pe Fiul Său, zicând: „Îți place Ție Fiul meu, fecioara aceasta?” Iar El a răspuns: „Foarte

plăcută îmi este, pentru că acum este prealuminată și slăvită, pe când mai înainte era rușinată și ocărita. Acum este bogată și înțeleaptă, pe când mai înainte era săracă și nepricepută; acum o iubesc pe dânsa, pe când mai înainte o compătimeam; și atât de mult o iubesc, încât voiesc să Mi-o logodesc mireasă”.

Atunci Ecaterina a căzut la pământ, zicând: „Nu sunt vrednică, Preaslăvite Stăpâne, a vedea împărăția Ta; ci mă învrednicește ca să fiu împreună cu robii Tăi”. Iar Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a luat pe Ecaterina de mâna cea dreaptă și a zis către Fiul său: „Dă-i Fiul meu, inel de logodnă și o fă pe dânsa mireasa Ta, ca să o învrednicești împărăției Tale”. Atunci Stăpânul Hristos i-a dat ei un inel preafrumos, zicând acestea: „Iată, astăzi te primesc pe tine mireasa Mea veșnică; deci să păzești arvuna aceasta cu dinadinsul și să nu mai primești nicidecum arvună de la alt mire pământesc”.

Acestea zicând Hristos Domnul, s-a sfârșit vedenia. Și deșteptându-se fecioară, a văzut cu adevărat în dreapta sa un inel preafrumos și a primit în inima ei atâta veselie și bucurie, încât din acel ceas s-a robit cu inima ei de dumnezeiasca dragoste. Și atât s-a schimbat de minunat, încât nu mai gândea nicidecum la lucrurile pământești, ci numai la

preaiubitul său Mire cugeta ziua și noaptea. Pe Acela Îl dorea și de la Acela se povățuia întotdeauna.

În acea vreme a venit în Alexandria împăratul cel fără de lege care avea râvna fără măsură pentru nesimțitorii zei, fiind el însuși nesimțitor. Și voind să le facă praznic mare, a trimis prin toate cetățile și laturile de pîmprejur, poruncind popoarelor ca să se adune la dînsul cu jertfe pentru ca să cinstească pe zei. Deci, s-a adunat mulțime de popor fără de număr, aducând fiecare după puterea sa la jertfă unii boi, alții oi, iar cei săraci păsări și altele asemenea. Iar când a sosit ziua urâtei prăznuiri, a jertfit mai întâi nebunul împărat o sută și treizeci de junci iar ceilalți domni și boieri au jertfit mai puțin și fiecare om aducea jertfă după puterea sa. Deci, s-a umplut toată cetatea de răcnet, de glasul dobitoacelor ce mugeau și de mirosul din fumul jertfelor, încât pretutindeni era strâmtorare și tulburare și tot văzduhul era necurat.

Săvârșindu-se acestea și văzând binecredincioasa și preafrumoasa Ecaterina atîta înșelăciune și pierzare de suflete omenești, s-a rănit cumplit la inimă, fiindu-i jale de pieirea lor. Deci, pornindu-se din dumnezeiască râvnă, a luat cu sine puține slugi și a mers la capiștea unde se săvârșeau

jertfele. Iar când a stat în uşile capiştei, a atras privirile tuturor prin frumuseţea ei, ceea ce era mărturie a frumuseţii ei celei dinlăuntru. Apoi a vestit pe împăratul că are să-i spună un cuvânt foarte de folos. Iar el a poruncit să intre.

Venind Ecaterina înaintea împăratului, mai întâi i s-a plecat, dându-i cinstea cuviincioasă, apoi i-a zis: „Cunoaşte, o, împărate, înşelăciunea cu care v-aţi înşelat de diavoli, de slujiţi ca unui Dumnezeu idolilor stricăcioşi şi nesimţitori. Cu adevărat mare ruşine este a fi cineva atât de orb şi de nesimţitor, ca să se închine unor uriciuni ca acestea. Măcar crede pe înţeleptul tău Diodor care grăieşte că zeii voştri au fost odinioară oameni şi şi-au sfârşit viaţa lor ticăloşeste; şi pentru nişte lucruri vestite ce au făcut ei, le-au zidit oamenii statui. Iar neamurile cele de pe urmă, neştiind gândul strămoşilor lor, numai pentru pomenire le-au pus lor statui şi părîndu-li-se că este un lucru de mare cinste şi de bună cuviinţă, au început a se închina lor ca unor zei; de care şi Plutarh Hironeanul se îngreţoşase şi-i trecea cu vederea.

Drept aceea, crede măcar învăţătorilor noştri, o! împărate, şi nu fii pricină pierzării atâtor suflete pentru care ai să moşteneşti munca cea veşnică. Ci cunoaşte pe Unul adevăratul Dumnezeu, Cel pururea fiitor, fără de început şi fără de moarte,

Care, în anii cei mai de pe urmă, S-a făcut om pentru mântuirea noastră. Prin El împărații împărătesc, țările se îndreptează și toată lumea împreună se bucură și cu singur cuvântul Lui toate s-au zidit. Acestui Dumnezeu preaputernic și preabun nu-i trebuiesc jertfe ca acestea, nici nu se veselește de junghierea nevinovatelor dobitoace; ci numai poruncește ca să păzim poruncile Lui neclintite”.

Acestea auzindu-le împăratul, s-a mâniat foarte și a rămas fără de răspuns mult timp. Apoi, neputând a se împotrivi cuvintelor ei a zis: „Lasă-ne acum să ne săvârșim jertfă și după aceasta vom asculta cuvintele tale”.

Deci, săvârșind necredinciosul împărat praznicul său cel păgânesc, a poruncit să aducă pe sfânta fecioară la palatul împărăției sale și a zis către dânsa: „Spune-ne nouă, fecioară, cine ești tu și ce sunt cuvintele pe care le-ai grăit către noi?” Eu sunt fiica împăratului celui ce a fost mai înainte de tine și mă cheamă Ecaterina. Am învățat tot meșteșugul cărților ritoricești, filosofice și a măsurării pământului și alte înțelepciuni, dar pe toate acestea le-am trecut cu vederea căci sunt deșarte și nefolositoare și am voit a mă face mireasa Stăpânului Hristos, care grăiește prin proorocul Său acestea:

Pierde-voi înțelepciunea înțelepților și știința știutorilor o voi lepăda. Iar împăratul s-a mirat de înțelepciunea ei și, văzând la dânsa atâta bună cuviință și frumusețe, i se părea că nu este născută din părinți muritori, ci o zeiță din zeii pe care-i cinstea el; încât abia a vrut să creadă că a ieșit din pământeni așa frumusețe negrăită, de a cărei frumusețe rânindu-se, a început a-i grăi cuvinte de desfrânare.

Iar Sfânta, cunoscând gândul lui cel fărădelege, a zis către dânsul: „Diavolii pe care îi cinstiți ca pe niște zei, aceia vă înșeală și vă atrag la poftă dobitocești; iar eu mă socotesc a fi pământ sau tină, zidită de Dumnezeu după chipul și asemănarea Sa. Și m-a cinstit cu această frumusețe, ca din aceasta mai vârtos să se minuneze oamenii de înțelepciunea Ziditorului, cum într-o față atât de proastă și făcută din tină, a putut să dea o bună înțelegere și frumusețe ca aceasta”.

Atunci s-a supărat împăratul de aceste cuvinte ale ei și a zis: „Nu grăi de rău zeii care au slavă nemuritoare”. Iar sfânta a răspuns împotriva: „Dacă vei vrea să scuturi puțin de pe minte negura și întunericul înșelăciunii, vei pricepe prostimea zeilor tăi și vei cunoaște pe adevăratul Dumnezeu al Cărui nume, numai dacă se grăiește de cineva

sau dacă se însemnează Crucea Lui în văzduh, izgonește pe zeii tăi și-i sfărâma. Și de vei porunci, îți voi arăta adevărul aievea”.

Împăratul, auzind vorba ei cea slobodă, n-a vrut să mai vorbească cu dânsa, temându-se să nu-l biruiască prin cuvintele sale înțelepte și să-l rușineze, ci a zis acestea: „Nu este cu cuviință împăratului a vorbi cu femeile, ci voi aduna filosofii cei înțelepți ca să vorbească cu tine; și atunci vei cunoaște neputința ghiciturilor tale și vei crede în dogmele noastre”.

Zicând acestea a poruncit să păzească pe sfânta fecioară cu dinadinsul. Și îndată a trimis cărți prin toate cetățile stăpânirii sale, în acest fel: „Împăratul Maximin, înțelepților filosofi și ritori care vă aflați sub stăpânirea noastră, bucurați-vă! Toți care slujiți preaînțeleptului zeu Ermi și chemați pe muze, pricinuitoarele înțelepciunii, veniți la mine să astupați gura unei femei preaînțelepte, care s-a arătat zilele acestea și batjocorește pe marii zei, numind faptele lor basme și bârfeli. Deci, arătați-vă înțelepciunea voastră părintească, pentru ca să vă preamăriți între oameni iar de la mine să primiți răsplată și daruri pentru osteneala voastră.

Deci, s-au adunat ritorii cei mai aleși și mai înțelepți, cincizeci la număr, isteți cu mintea în

înțelepciune și puternici în grai, căroră împăratul le-a zis astfel: „Gătiți-vă cu sârguință și fără de lenevire spre o nevoință cu bărbăție împotriva unei fecioare, pentru ca să o puteți birui în cuvinte; și nu fiți cu nebăgare de seamă și să socotiți că aveți să vorbiți cu o femeie, ci ca și cum ați avea a sta împotriva unui nevoitor cu bărbăție și preaînțelept, așa să puneți toată sârguința și să vă arătați înțelepciunea voastră, de vreme ce eu o cunosc preabine, căci covârșește în înțelepciune chiar și pe minunatul Platon. Deci vă rog, ca și cum ați avea a vă lupta cu un filosof, să puneți multă sârguință, și dacă o veți birui, apoi mari daruri vă voi da; iar de veți fi biruiți, apoi vă veți umplea de negrăită rușine și în loc de daruri veți primi moarte cumplită”.

Zicând acestea împăratul, un ritor care era mai vestit și mai înțelept, a răspuns zicând: "Nu te teme, împărate, că deși este isteată la minte acea femeie, însă ea nu poate fi desăvârșita în înțelepciune și în meșteșugul iscusitei retorici; poruncește numai să stea înaintea noastră și vei vedea că îndată ce va vedea atâția ritori și filosofi, se va rușina". Iar împăratul, auzind pe filosoful care se lăuda, s-a umplut de bucurie și de veselie, nădăjduind că limba cea îndrăzneată va birui pe fecioara cea plină de blândețe și de dumnezeiască înțelepciune.

Deci a poruncit să aducă îndată pe Sfânta Ecaterina înaintea lor - fiind adunată la priveriște mulțime de popor -, vrând să vadă și să audă acea dispută de cuvinte. Dar mai înainte, până a nu ajunge trimișii la sfânta, a venit la dânsa din cer Arhanghelul Mihail și a zis: „Nu te teme, prunca Domnului, căci Domnul tău îți va da mai multă înțelepciune, ca să biruiești cu pricepere pe cei cincizeci de ritori și nu numai aceia ci și mulți alții vor crede prin tine în Hristos și toți vor primi cununa muceniciei”.

Acestea zicându-i îngerul, s-a dus. Și venind trimișii au luat-o și au dus-o înaintea împăratului, a filosofilor și a toată priveriștea. Îndată acel viteaz filosof care se lăuda, a zis cu mândrie către Sfânta Ecaterina: „Tu ești aceea care fără de rușine și fără de minte ocărăști pe zeii noștri?” Iar sfânta i-a răspuns cu blândețe: „Eu sunt, însă nu fără de rușine, nici fără de minte, precum zici tu; ci cu măsură și iubire de adevăr grăiesc acestea, că zeii voștri sunt nimicuri”. Dar ritorii au zis:

„De vreme ce marii făcători de stihuri, poeții, îi laudau pe zeii cei înalți, deci cum grăiește limba ta cu atâta îndrăzneală asupra lor, de la care ai luat atâta înțelepciune și te-ai împărtășit de dulceața darurilor lor?” Însă ea a răspuns: „Eu nu de la zeii voștri ci de la Unul adevăratul Dumnezeuul meu,

Care singur este Înțelepciune și viață, am darul înțelepciunii. Și dacă cineva se teme de Dânsul și păzește dumnezeieștile Lui porunci, acela este cu adevărat filosof, iar lucrurile zeilor voștri și poveștile voastre sunt vrednice de răs și de ocară și pline de înșelăciune. Însă spune-mi, care sunt marii făcători de stihuri ai tăi și cum i-au numit pe ei zeii?”

Ritorul a zis: „Mai întâi preaînțeleptul Homer, rugându-se către Die, grăiește: „Prea slăvite Zeus, prea mare zeule și alți zei fără de moarte”. Asemenea și preaslăvitul Orfeu, mulțumind lui Apolon, grăiește acestea: „O, fiul lui Laton, departe săgetătorule, puternice Fivie, care spre toți privești și împărățești peste cei muritori și peste cei fără de moarte; soare care te ridici cu aripi de aur!” În acest fel cinsteau pe zei cei dintâi, și mării și slăviții făcători de stihuri, și aieva i-au numit pe ei fără de moarte. Deci tu nu te înșela, nici nu te închina Celui răstignit ca unui Dumnezeu, căci nimeni din înțelepții cei de demult nu L-au numit Dumnezeu și nici nu L-a cunoscut cineva a fi Dumnezeu”.

Sfânta Ecaterina a răspuns: „Același Homer al vostru grăiește în alt loc despre marele zeu Die că este mincinos, înșelător și viclean și că au vrut să-l lege alți zei, adică Hera, Poseidon și Atena, de n-ar fi fugit să se ascundă. Asemenea și multe alte

lucruri de ocară asupra zeilor voștri arată cărțile voastre. Iar de vreme ce ai zis că pe Cel răstignit nici unul din dascălii cei vechi nu-L mărturisesc a fi Dumnezeu, apoi deși nu se cade a cerceta mult despre Dânsul, pentru că este Dumnezeu adevărat, Făcătorul cerului și al pământului, al mării, al soarelui, al lunii și a tot neamul omenesc, neajuns, neurmat și negrăit; dar pentru o mai învederată încredințare, voi arăta dovezi din cărțile voastre.

Ascultă ce grăiește despre dânsul prea înțeleapta voastră Silvia, mărturisind despre dumnezeiasca Lui întrupare și despre mântuitoarea răstignire: „Va veni mai târziu cineva pe acest pământ și va fi trup fără de păcat, cu hotarele dumnezeirii celei fără de osteneală va dezlega patimile cele nevindecate, și Acestuia I se va face zavistie de către poporul cel necredincios și va fi spânzurat la înălțime, ca și cum ar fi fost vrednic morții”. Ascultă și pe nemincinosul tău Apolon, cum fără voia lui a mărturisit pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, fiind silit de puterea Lui: „Unul Cel ceresc mă silește pe mine, Cel Care este Lumina în trei străluciri; și Cel ce a pățimit este Dumnezeu, dar nu cu dumnezeirea a pățimit, căci amândouă sunt, și muritor cu trupul și străin de stricăciune, același Dumnezeu este bărbat, răbdând toate de la cei muritori, adică cruce, ocară și îngropare”.

Acestea le-a zis Apolon despre adevăratul Dumnezeu, Care este fără de început, asemenea cu Cel ce L-a născut pe El și pururea deoființă, început, rădăcină și izvor al tuturor bunătăților zidite; a zidit lumea din neființă în ființă și o chivernisește pe dânsa și, fiind de o ființă cu Tatăl, S-a făcut om pentru noi și a umblat pe pământ, arătând, învățând și bine făcând oamenilor. Apoi a primit moarte pentru noi cei nemulțumitori, ca să deslege osândirea cea dintâi și să primim îndulcirea și fericirea cea de demult.

Și astfel, iarăși ne-a deschis ușile raiului ce au fost încuiate și, înviind a treia zi, S-a înălțat la cer, de unde a trimis Duhul Sfânt ucenicilor Săi. Iar ei, mergând în toată lumea, au propovăduit dumnezeirea Lui, în care și ție, filosofule, ți se cade a crede, ca să cunoști pe adevăratul Dumnezeu și să fii rob al Aceluia, Care este milostiv și mult îndurat și pe cei ce au greșit îi cheamă, zicând: Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni.

Deci, crede măcar pe învățătorii și pe zeii tăi, pe Platon, pe Orfeu și pe Apolon, care au mărturisit curat și luminat pe Hristos Dumnezeu.

Acestea și multe altele ca acestea grăind preaințeleapta Ecaterina, s-a spăimântat filosoful,

rămânând fără răspuns și neputând să mai grăiască ceva împotriva. Iar împăratul, văzându-l biruit, minunându-se, a poruncit celorlalți să vorbească cu sfânta fecioară. Dar ei s-au lepădat, zicând: „Nu putem sta împotriva adevărului, căci dacă începătorul nostru a tăcut, fiind biruit, apoi noi ce vom zice?” Atunci împăratul mâniindu-se, a poruncit să aprindă un foc mare în mijlocul cetății pentru ca să ardă pe toți filosofi și ritorii. Însă ei, auzind judecata și răspunsul împăratului asupra lor, au căzut la picioarele sfintei, cerând să se roage pentru dânșii către Unul adevăratul Dumnezeu, ca să le ierte toate câte au greșit din neștiință și să-i învrednicească de Sfântul Botez și de darul Preasfântului Duh.

Sfânta, umplându-se de bucurie, a zis către dânșii: „Cu adevărat sunteți fericiți, căci lăsând întunericul, ați cunoscut lumina cea adevărată și, trecând cu vederea pe acest împărat stricăcios de pe pământ, v-ați apropiat de Cel ceresc. Deci, să nădăjduiți fără îndoială spre milă Lui și să credeți că focul cu care vă înfricoșează păgânii vă va fi vouă botez și scară care vă înalță la cer. În acest foc curățindu-vă de toată necurăția trupului și a duhului, vă veți afla ca niște stele luminate și curate înaintea slavei Împăratului și veți fi iubiții Lui prieteni”.

Zicând acestea Sfânta, i-a bucurat cu această nădejde și a însemnat pe fiecare pe frunte cu pecetea lui Hristos, adică cu Sfânta Cruce. Apoi au mers cu bucurie spre chinuire și, luându-i ostașii, i-au aruncat în foc, în a șaptesprezecea zi a lunii noiembrie. Făcându-se seară, au mers niște oameni binecredincioși și iubitori de Dumnezeu ca să adune moaștele lor și i-au aflat pe toți întregi, căci nici părul capului lor n-a fost ars; pentru care mulți s-au întors la adevărata cunoștință, iar moaștele lor le-au îngropat cu cinste la un loc cuviincios.

Dar împăratul avea purtare mare de grijă pentru Sfânta Ecaterina în ce chip ar putea s-o întoarcă la a sa păgânătate. Și nesporind nimic cu silogisme filosofice, a început cu îmbunări și vicleșuguri a o amăgi, zicând: „Ascultă, fiică bună, te sfătuiesc ca un părinte iubitor de fii, închină-te marilor zei și mai vârtos muzicescului Ermi, care te-a împodobit cu atâtea daruri filosofice, și eu voi împărți cu tine împărăția mea, martori îmi sunt zeii, și îți voi da jumătate din stăpânirea mea și vei viețui împreună cu mine, veselindu-te neîncetat”.

Iar Sfânta, ca o înțeleaptă ce era, pricepând gândul, vicleșugul și înșelăciunea lui, a zis către dânsul: „Leapădă, o, împărate, vicleșugul și nu te asemana vulpii; pentru că eu ți-am spus o dată că

sunt creștină și m-am logodit cu Hristos; pe Dânsul Îl am Mire și Sfetnic și frumusețea fecioriei mele. Deci, mai mult poftesc hainele mucenicești decât porfira împărătească”. Împăratul iarăși a zis: „Mă silești, deși nu voiesc, să-ți necinstesc vrednicia ta și trupul tău să-l înfășor cu multe răni”.

Dar Sfânta a răspuns: „Fă ce voiești, pentru că, cu această ocară vremelnică, îmi vei mijloci mie slava cea veșnică și mulțime de popor, precum nădăjduiesc, va crede prin mine în Hristosul meu. Și din palatul tău mulți vor merge împreună cu mine în sfințitele cămări cerești”. Acestea a proorocit Sfânta, iar Dumnezeu, Care privește din înălțime, a adus la îndeplinire proorocia ei.

Atunci împăratul, mâniindu-se foarte, a poruncit să dezbrace de pe dânsa porfiră și așa s-o bată fără milă cu vine de bou. Deci au bătut-o slugile pe Sfânta Muceniță Ecaterina două ceasuri peste spate și peste pânțele, până ce s-a umplut de răni tot trupul ei cel fecioresc și s-a făcut fără chip în bătăi, ea, care mai înainte era atât de frumoasă. Iar sângele ei curgea șiroaie și s-a înroșit pământul de dânsul. Dar Sfânta stătea cu bărbăție și vitejie, încât toți cei ce o vedeau se mirau foarte tare. Mai pe urmă a poruncit fiara cea cumplită ca s-o ducă în temniță și să nu-i dea mâncare până când se va mai gândi cu ce fel de munci s-o piardă pe dânsa.

Augusta, soția împăratului, avea însă mare dorință să vadă fața Sfintei Ecaterina, căci o iubea mult, auzind de faptele ei cele bune, de înțelepciunea și de bărbăția ei; iar mai vârtos, că avusese o vedenie în somn, din care pricină s-a rănit cu inima spre dragostea ei, încât nu mai putea nici să doarmă. Ieșind împăratul din cetate pentru o pricină și zăbovind acolo câteva zile, împărăteasa a avut prilejul să dobândească ceea ce dorea. Căci era acolo un boier mare, credincios prieten al împăratului, cu dregătoria voievod, anume Porfirie, om foarte înțelept. Acestuia i-a mărturisit Augusta gândul său, în taină, zicându-i acestea:

„Într-una din nopțile trecute am văzut în vedenie pe Ecaterina, șezând în mijlocul multor tineri și fecioare frumoase, îmbrăcată în haine albe; și atâta strălucire ieșea din fața ei, încât nu puteam privi la dânsa. Iar ea m-a așezat aproape de dânsa și mi-a pus pe cap o cunună de aur, zicându-mi: „Stăpânul Hristos îți trimite ție această cunună”. De atunci am atâta dorință ca să o văd, încât nu aflu odihnă inimii mele. Rogu-te dar, fă în vreun chip ca să o văd în taină”. Iar Porfirie i-a răspuns: „Eu voi împlini dorința ta împărătească”. Deci, făcându-se noapte, voievodul a luat cu sine două sute de ostași și a mers la temniță împreună cu împărăteasa și dând străjerilor bani, au intrat la Sfânta.

Când a văzut-o împărăteasa, s-a mirat de strălucirea feței ei, care înflorea cu dumnezeiescul dar. Căzând degrabă la picioarele ei, cu lacrimi în ochi a început a zice acestea: „Acum sunt împărăteasă fericită, că m-am învrednicit a te vedea, lucru foarte mult dorit sufletului meu; și însetam ca cerbul să aud limba ta cea izvorătoare de miere. Și acum, fiindcă m-am învrednicit a dobândi ceea ce am dorit, nu mă voi mai mâhni, chiar dacă m-aș lipsi și de împărăție și de viață. Căci mă bucur cu inima și cu sufletul, privind la atâta strălucire ce răsare din preafrumoasa ta față. Fericită ești tu și vrednică de laudă că te-ai lipit de un Stăpân ca Acesta, de la Care primești atâtea daruri”.

Iar Sfânta i-a răspuns, zicând: „Fericită ești și tu, o! împărăteasă pentru că văd cununa capului tău, ridicată la înălțime de cetele îngerești, pe care după trei zile o vei primi pentru puțină pătimire ce vei răbda, ca să mergi la adevăratul Împărat și să împărățești cu El veșnic”. Iar ea a zis către dânsa: „Mă tem de munci și mai vârtos de bărbatul meu, căci este foarte aspru și fără de omenie”. Zis-a ei Sfântă: „Îndrăznește, că vei avea pe Hristos în inima ta, Care îți va ajuta ca să nu se atingă nici o muncă de sufletul tău. Căci numai puțin va boli trupul tău, câțeva vreme și apoi se va odihni acolo veșnic”.

Acestea zicând Sfânta, a întrebat-o pe ea Porfirie, zicând: „Ce dăruiește Hristos celor care cred într-Însul? Pentru că voiesc și eu să cred într-Însul și să fiu ostașul Lui”. Zis-a lui Sfânta Muceniță: „Dar n-ai citit sau n-ai auzit Scriptura creștinească?” Iar Porfirie a răspuns: „Eu din copilăria mea tot cu războiul m-am îndeletnicit și de alte lucruri n-am avut purtare de grijă”. Zis-a lui Sfânta: „Nu poate limbă să mărturisească bunătățile pe care le-a gătit Preabunul și Iubitorul de oameni Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El și păzesc poruncile Lui”.

Atunci Porfirie s-a umplut de bucurie negrăită și a crezut în Hristos, împreună cu cei două sute de ostași și cu împărăteasa. Și sărutând toți cu bună cucernicie pe muceniță, s-au dus. Iar milostivul și iubitorul de oameni Hristos, n-a lăsat pe sfânta Sa mireasă nebăgată în seamă atâtea zile ci, ca un părinte iubitor de fii, avea purtare de grijă de dânsa și-i trimitea în toate zilele hrană, printr-o porumbiță. Apoi, chiar Hristos a venit de a cercetat-o cu mare slavă și cu multe cete cerești. Și mai mult a întărit bărbăția ei și a umplut-o de îndrăzneală, zicând: „Nu te teme, iubita Mea mireasă, pentru că Eu sunt cu tine și prin răbdarea ta pe mulți vei întoarce către Mine, și de multe cununi te vei învrednici”. Cu astfel de cuvinte mângâind-o pe ea Domnul, S-a dus.

A doua zi, șezând împăratul la judecată, a poruncit să o aducă pe muceniță, care a intrat în curțile împărătești cu lumina cea strălucitoare și cu atâtea daruri duhovnicești, încât cei ce stăteau înaintea se minunau de strălucirea frumuseții ei. Și s-a minunat împăratul foarte tare, văzând că n-a slăbit cu trupul, nici nu s-a schimbat frumusețea feții sale în atâtea zile, socotind că i-a dat cineva hrană în temniță și de aceea voia să pedepsească pe străjeri. Dar Sfânta Ecaterina, ca să nu fie alții munciți fără vină pentru dânsa, a mărturisit adevărul, zicând: „Să știi, împărate, că mie nu mi-a dat hrană vreo mână omenească, ci Stăpânul meu Hristos, Care îngrijește de robii Săi. Acela m-a hrănit pe mine”.

Deci, mirându-se împăratul de o frumusețe ca aceea, a vrut să o ispitească pe dânsa iarăși cu îmbunări și cu vicleșug, zicându-i acestea: „Ție ți se cade să împărățești, fiica mea, căci ești doamnă în chipul soarelui, care și pe Artemida o covârșești cu frumusețea. Vino dar de jertfește zeilor, ca să împărățești cu noi și să ai viață plină de bucurie. Rogu-te, nu voiesc a-ți pierde cu muncile o așa podoabă și frumusețe”. Sfântă a zis: „Eu sunt pământ și cenușă și toată frumusețea ca o floare se veștejește și ca visul pierе prin boală sau de bătrânețe; iar după moarte cu totul putrezește.

Deci nu te îngriji de bună cuviință și de frumusețea mea”.

Acestea vorbindu-le Sfânta Ecaterina cu împăratul, un eparh cu numele Hursaden, aspru cu obiceiul, tiran și chinuitor nemilostiv, vrând să arate către împăratul dragoste și bună voire, a zis: „Eu, împărate, am aflat o muncă prin care vei birui pe această fecioară. Poruncește să se facă patru roți de lemn într-o osie și să bată împrejur sulite ascuțite și alte fiare ascuțite; două roți să se întoarcă în stânga și două în dreapta, iar în mijlocul lor să fie fecioară legată. Și așa, întorcându-se roțile, să-i zdrobească trupul ei. Însă mai întâi să se întoarcă roțile singure înaintea fecioarei, pentru ca, văzându-le, să se teamă de munca cea cumplită și să se plece la voia ta; iar de nu, apoi să primească amară moarte”.

Plăcând împăratului sfatul eparhului, a poruncit să facă acel fel de roți. Și fiind adusă sfântă la acea cumplită muncă, a întors roțile cu multă nevoie înaintea ochilor ei, ca să o înfricoșeze. Apoi a zis tiranul către dânsa: „Oare vezi ce muncă ți s-a pregătit, în care vei lua moarte amară, de nu te vei închina zeilor?” Iar ea a răspuns: „De multe ori ți-am spus gândul meu; de aceea nu mai pierde vremea, ci fă ceea ce voiești”.

Văzând el că nu poate să o înfricoșeze cu nimic și să o întoarcă de la Hristos, a poruncit să o lege între roți și să le întoarcă repede, pentru ca, cu acele fiare ascuțite, să fie zdrobită în bucăți și să moară cu cumplită moarte. Deci începându-se acea muncă, îndată s-a pogorât îngerul Domnului din cer și a dezlegat pe Sfânta din legături, iar roțile le-a sfărâmat în bucăți, iar acelea, sărind din locul lor, pe mulți pagini rănindu-i, i-au omorât. Iar poporul ce era de față, văzând acea minune preamărită, striga: "Mare este Dumnezeu creștinilor!" Dar împăratul se întunecase de mânie și iarăși se gândea ca să afle asupra muceniței vreo muncă mai nouă.

Împărăteasa, auzind acea minune, a ieșit din camera ei și a început a muștra pe împăratul, zicând: „Cu adevărat ești nebun și fără de minte, dacă îndrăznești a te lupta cu Dumnezeu Cel viu, și a munci pe roaba Lui cu nedreptate!” Acestea fără nădejde, auzindu-le împăratul, s-a sălbăticit de mânie și s-a făcut fără de omenie, mai mult decât toate fiarele. Și, lăsând pe Sfânta Ecaterina, și-a întors minia asupra soției sale, uitându-și dragostea cea firească față de dânsa.

Deci a poruncit ca să aducă o ladă mare și să o umple cu plumb, ca să fie nemișcată. Acolo a pus sânii femeii sale, între capac și ladă și a bătut cuie

prin capac și prin ladă, străpungându-i, încât i s-a pricinuit o durere nespusă și i s-au rupt cu mare nevoie. Iar fericită Augusta, răbdând acea durere negrăită, se bucura, pătimind pentru adevăratul Dumnezeu, către Care se și rugă ca să-i trimită ajutor din înălțime.

Deci, rupându-se sânii ei, curgea sângele ca un izvor și toți care erau de față s-au umplut de jale și i dureau inima pentru aceea care pătimea munca cea mai amară și mai nesuferită. Iar tiranul cel nemilostiv n-a miluit pe soția sa, ci a poruncit să-i taie capul cu sabia. Dar ea primind cu bucurie osânda aceasta a zis către Sfânta Ecaterina: „Roaba adevăratului Dumnezeu, fă rugăciune pentru mine!” Iar aceea a zis: „Mergi cu pace, ca să împărățești cu Hristos în veci!” Și astfel a fost tăiată fericită împărăteasă afară din cetate în ziua de douăzeci și trei a lunii noiembrie. Iar voievodul Porfirie, luând noaptea trupul ei, l-a îngropat cu cinste. Iar a doua zi a stat înaintea împăratului, împreună cu ostașii cei ce crezuseră în Hristos, și a zis: „Și noi suntem ostași ai marelui Dumnezeu”.

Aceasta nerăbdând împăratul să audă, a oftat din adâncul inimii, zicând: „Vai, am pierit, că m-am păgubit de minunatul Porfirie!” Apoi, întorcându-se către ceilalți ostași, a zis: „Și voi, ostașii mei preaiubiți, v-ați înșelat și v-ați îndepărtat de zeii

părintești? Dar cu ce v-au greșit vouă zeii de i-ați părăsit pe dânșii?” Iar ei nu i-au răspuns lui cuvânt, ci numai Porfirie a zis: „Pentru ce lași capul și întrebi picioarele? Vorbește cu mine”. Iar el a zis: „Cap rău, tu ești pricina pierzării lor”. Și neputând mai mult a grăi de mânie, a poruncit să le tăie capetele tuturor; și așa s-au sfârșit. Deci, s-a împlinit proorocia Sfintei Ecaterina, care a zis împăratului: „Că mulți din palatele tale vor crede în Hristos Dumnezeu”.

După acestea, aducând muncitorul pe Ecaterina la divan, a zis către dânsa: „Multă supărare și pagubă mi-ai făcut! Tu ai înșelat pe femeia mea și pe viteazul meu voievod l-ai pierdut, el care era puterea oștilor mele și alte multe răutăți mi s-au întâmplat mie prin tine și se cădea îndată fără de milă să te omor; dar te iert pentru că îmi este milă a te pierde pe tine, o fecioară atât de frumoasă și înțeleaptă. Deci, fă-mi voia, iubita mea! Jertfește zeilor ca să te fac împărăteasă și niciodată nu te voi mai supăra, nici voi face vreun lucru fără de sfatul tău. Și vei viețui împreună cu mine într-atâta veselie și fericire, în care nici una din împărătese n-a fost vreodată”.

Acestea și multe altele grăia vicleanul, căutând să înșele pe mireasă lui Hristos cea aleasă. Dar n-a putut cu cuvintele sale cele înșelătoare să o

despartă de Hristos, cu Care ea se legase tare, cu legătura dragostei celei adevărate. Apoi, văzând că nici cu momeli, nici cu făgăduințe, nici cu îngroziri, nici cu munci nu poate să o înduplece pe cea mai tare decât diamantul, a dat asupra ei hotărârea să-i fie tăiat capul afară din cetate.

Deci, luând-o ostașii, au dus-o la locul de chin. Și mergea în urma ei popor mult, bărbați și femei, plângând pentru dânsa, căci avea a se pierde, precum ziceau ei, o tânără preafrumoasă și prea înțeleaptă. Iar cele mai alese dintre femei și de neam bun ziceau către dânsa, tânguindu-se: „O, preafrumoasă și prealuminață fecioară, pentru ce ești așa de aspră cu inima și cinstești mai mult moartea decât viața aceasta preadulce? Și pentru ce-ți pierzi în deșert și fără de vreme floarea tinerețelor tale? Oare nu este mai bine să ascuți pe împăratul și să te îndulcești de atâtea bunătăți în viața aceasta, decât să mori ticăloșește?”.

Iar ea a răspuns: „Lăsați plânsul cel fără de folos și mai vărtos vă bucurați, că eu văd acum pe iubitul meu Mire, Iisus Hristos, Făcătorul și Mântuitorul meu, Care este frumusețea mucenicilor, cununa și slava mea. Și mă cheamă către frumusețea raiului cea negrăită, ca să împărățesc împreună cu Dânsul și să mă veselesc în veacul cel fără de sfârșit. Deci nu plângeți pentru mine, ci plângeți pentru voi,

căci pentru necredința voastră aveți să mergeți în focul cel fără de sfârșit, ca să vă munciți în veci”.

Apoi, ajungând la locul de tăiere, a făcut rugăciunea aceasta: „Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, mulțumescu-Ți că ai pus pe piatra răbdării picioarele mele și ai îndreptat pașii mei. Tinde-Ți acum prea cinstitele Tale palme pe care le-ai întins pe Cruce și primește sufletul meu, pe care l-am adus Ție ca jertfă, pentru dragostea Ta. Adu-Ți aminte, Doamne, căci trup și sânge sunt, și nu lăsa greșelile mele cele făcute din neștiință, ca să fie arătate de cumpliții ispititori la înfricoșata Ta judecată, ci spală-le cu sângele pe care-l vărs pentru Tine și rânduiește ca trupul acesta, care, rănindu-se, se taie cu sabia, să fie nevăzut de vrăjmașii tăi cei ce mă prigonesc.

Caută dintru înălțimea Ta, Doamne, și asupra poporului acestuia ce stă înaintea și-l povățuiește la lumina cunoștinței Tale. Și aceluia care vor chema prin mine numele Tău Cel preasfânt, dă-le toate cererile cele spre folos, pentru ca de toți să se laude măririle Tale în veci”.

Astfel rugându-se, a zis chinuitorului: „Săvârșește-ți porunca!” Iar el, întinzând sabia, i-a tăiat cinstitul ei cap; și a curs din rană lapte în loc de sânge. Iar cinstitele ei moaște le-au luat în acel

ceas sfinții îngeri, precum s-a văzut de credincioșii cei vrednici și le-au dus cu cinste în Muntele Sinai, în slava lui Hristos Dumnezeu, Care, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, într-o dumnezeire împărătește în veci. Amin.

